

หลักสูตร วินัยและการรักษาวินัย

โดย นางสาวพรพรรณ แสนบุญศิริ
นักวิชาการแผนกที่ภาพถ่ายชำนาญการ

วัตถุประสงค์

๑. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาวินัย
๒. สามารถสรุปจุดมุ่งหมาย และความสำคัญของวินัยข้าราชการได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

การรักษาวินัย ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติราชการ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบบราชการ เจ้าหน้าที่ทุกคนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้แนวทางและวิธีปฏิบัติราชการมีความศรัทธาในอาชีพ ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามความคาดหวังของประชาชนและสังคม มีความสุจริต ขยัน อดทน รับผิดชอบ เป็นธรรม มุ่งหวังที่จะทำงานให้บรรลุผล รู้จักการทำงานร่วมกับประชาชนอย่างเป็นมิตร

ความหมายและความสำคัญของวินัย

“วินัย” หมายถึง การควบคุมความประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน เช่น กำหนดให้ข้าราชการต้องซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ รักษาความลับของทางราชการ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และรักษาชื่อเสียงของตน เป็นต้น

นอกจากนี้ วินัยยังหมายถึงลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่าสามารถจะควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

“การรักษาวินัย” หมายถึง การที่ข้าราชการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัยที่กฎหมายบัญญัติอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ดูแล ป้องกัน ไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยง หากพบว่ามีกรกระทำผิด ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการทางวินัยทันทีเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่น การรักษาวินัยที่ดีนั้น นอกจากตัวข้าราชการเองที่ต้องเรียนรู้ สำนึก และตระหนักในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาให้ข้าราชการให้มีวินัยด้วย

ความสำคัญของวินัย แบ่งเป็น

ความสำคัญของวินัยต่อส่วนรวม

๑. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของงานราชการให้งานสำเร็จลุล่วงได้ดี
๒. เพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานและความมั่นคงของประเทศ
๓. เพื่อความผาสุกของประชาชน
๔. เพื่อความสงบเรียบร้อยของวงราชการ

ความสำคัญของวินัยต่อตนเอง

๑. วินัยช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธา
๒. วินัยช่วยส่งเสริมสมรรถภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๓. วินัยช่วยส่งเสริมความสำเร็จและความก้าวหน้าในการทำงาน และการดำเนินชีวิต

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัย แบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ

๑. สาเหตุภายใน เช่น ไม่เข้าใจ ไม่ใส่ใจ จำใจ ตั้งใจ เป็นต้น
๒. สาเหตุภายนอก เช่น อบายมุข ตัวอย่างไม่ดี ความจำเป็นในการครองชีพ เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาวินัย แยกตามประเภทของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดังนี้

ข้าราชการ

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
๒. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖

ลูกจ้างประจำ

๑. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๓๗
๒. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
๓. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖

พนักงานราชการ

๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗
๒. ประกาศคณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ เรื่องแนวทางการดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๕๙
๓. ระเบียบกรมพัฒนาที่ดิน ว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำเนินการทางวินัยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๕๙
๔. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑
๕. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖

จ้างเหมาบริการ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาวินัย แยกตามประเภทของเจ้าหน้าที่ของรัฐข้างต้น สำหรับลูกจ้างประจำและพนักงานราชการจะมีความแตกต่างในประเด็นความผิดวินัยร้ายแรงจะไม่มีโทษปลดออก จะมีแต่ไล่ออก และพนักงานราชการถ้าละทิ้งหน้าที่ราชการเกินกว่า ๗ วัน โดยไม่มีเหตุอันสมควรจะถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรงซึ่งมีโทษไล่ออก

ข้อกำหนดของวินัย ประกอบด้วย ๖ หัวข้อ คือ

๑. วินัยต่อประเทศชาติ	๔. วินัยต่อประชาชน
๒. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา	๕. วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่
๓. วินัยต่อผู้ร่วมงาน	๖. วินัยต่อตนเอง

๑. วินัยต่อประเทศชาติ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖

มาตรา ๘๑ ข้าราชการต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะฉะนั้นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเลื่อมใสและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้งานราชการดำเนินไปได้ หากข้าราชการผิดวินัยข้อนี้จะทำให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปที่จะเข้ารับราชการตามมาตรา ๓๖ ก. (๓)

ตัวอย่าง การใช้นามปากกาเขียนบทความว่าประเทศไทยควรปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์จึงจะเหมาะสม กรณีที่สอง การทำลายป้ายหาเสียงและพูดเสียงดังขณะมีคนมุงดู “เลือกไปทำไมไร้ประโยชน์ บ้านเมืองนี้ต้องเป็นคอมมิวนิสต์เท่านั้นจึงจะแก้ปัญหาข้อเสียได้” ทั้ง ๒ กรณีนี้ถือเป็นความผิดทางวินัย

๒. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๒ (๔) การปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา โดยองค์ประกอบของคำสั่งประกอบด้วย

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา
๒. สั่งในหน้าที่ราชการ
๓. เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
๔. มีเจตนา

กรณีศึกษา ข้าราชการได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าของเรื่องและเป็นเลขานุการคณะทำงานแต่ได้ทำบันทึกข้อความถึงผู้บังคับบัญชาว่าไม่สันทัดที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ขอให้มอบหมายผู้อื่นแทน กรณีที่สอง ข้าราชการได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติราชการด่วนในวันอาทิตย์แต่ไม่ยอมมาทำงานตามคำสั่งโดยอ้างว่าเป็นวันหยุดราชการ ทั้ง ๒ กรณีนี้ถือว่าขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา

มาตรา ๘๓ (๑) การรายงานเท็จ โดยองค์ประกอบของการรายงานเท็จประกอบด้วย

๑. มีการรายงาน : การบอกเล่าเรื่องราวที่ไปทำไปรู้ไปเห็น ด้วยวาจา/หนังสือก็ได้
๒. เป็นเท็จหรือปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง : ไม่รายงานตามความเป็นจริง
๓. เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชา
๔. มีเจตนา

ตัวอย่าง ข้าราชการได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างโครงการก่อสร้างถนนร่วมกันทำการตรวจการจ้างและรับรองว่าก่อสร้างถูกต้องตามสัญญาแล้ว ทั้งที่ไม่ได้ออกไปตรวจสอบงานจ้างและไม่ตรวจสอบบันทึกการควบคุมงานเป็นเหตุให้ผู้รับจ้างใช้เหล็กและลวดลวดไม่ถูกต้อง กรณีที่สอง เสนอใบลาป่วยต่อผู้บังคับบัญชาทั้งที่ไม่ได้ป่วยจริงแต่ต้องการหยุดเพื่อไปทำกิจกรรมส่วนตัว ทั้ง ๒ กรณีนี้ถือว่าการรายงานเท็จ

มาตรา ๘๓ (๒) ข้ามผู้บังคับบัญชา ข้าราชการต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการข้ามผู้บังคับบัญชา เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนจะสั่งให้ทำ และได้รับอนุญาตเป็นพิเศษเป็นครั้งคราวโดยวัตถุประสงค์ของมาตรานี้ก็เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติราชการ

ตัวอย่าง การร้องเรียนกล่าวหาว่าข้าราชการอื่นกระทำผิดวินัย โดยร้องเรียนกล่าวหาข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนเองไปยังผู้บังคับบัญชาชั้นสูงไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ เพราะการร้องเรียนไม่ใช่การปฏิบัติราชการ กรณีที่สอง การยื่นใบลาป่วย ลากิจ ข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน ไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ เพราะการลาไม่ใช่การปฏิบัติราชการ ทั้ง ๒ กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการข้ามผู้บังคับบัญชา

๓. วินัยต่อผู้ร่วมงาน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๒ (๗) ข้าราชการต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี ช่วยเหลือกัน ในการปฏิบัติราชการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความเรียบร้อย ช่วยเหลือกันสามัคคีกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานราชการสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ตัวอย่าง การทะเลาะวิวาททำร้ายกันระหว่างข้าราชการ กรณีที่สอง ทะเลาะตบตีกันที่บ้านพักราชการ จนเรื่องถึงตำรวจ ทั้ง ๒ กรณีนี้ถือว่าผิดวินัยต่อผู้ร่วมงาน

มาตรา ๘๓ (๗) ข้าราชการต้องไม่ก่อกวน กัดขี้น ช่มแครงกัน ในการปฏิบัติราชการ

ตัวอย่าง ผู้เสนองานนำเสนองานที่ตนทำเสร็จแล้วตามหน้าที่ ผอ.กลุ่มเก็บไว้จนหาย ผู้เสนองานทวงถามก็เฉยจนกระทั่งผู้เสนองานไม่ได้ขึ้นเงินเดือนเพราะไม่มีผลงาน กรณีนี้ถือว่าผิดวินัยต่อผู้ร่วมงาน

มาตรา ๘๓ (๘) ข้าราชการต้องไม่กระทำการล่วงละเมิด/คุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ระบุไว้ว่า เป็นกระทำต่อข้าราชการด้วยกัน หรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสถานที่ โดยผู้ถูกกระทำมิได้ยินยอม หรือทำให้เดือดร้อนรำคาญ ดังมีตัวอย่างการกระทำ เช่น สัมผัสที่ส่อไปทางเพศ วาจาส่อไปทางเพศ อากัปกริยาที่ส่อไปในทางเพศ การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใดๆ ที่ส่อไปในทางเพศ หรือการแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ

๔. วินัยต่อประชาชน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๒ (๘) ข้าราชการต้องให้การต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม ให้การสงเคราะห์ประชาชน ผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

มาตรา ๘๓ (๘) ข้าราชการต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม กัดขี้นหรือช่มแครงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

ตัวอย่าง การกล่าวถ้อยคำต่อผู้มาติดต่อราชการว่า “เฒ่าบ้านนอกไม่รู้ประสีประสาร่ำร่ำไรไม่รู้เรื่องรู้ราวเดี๋ยวจะจับเข้าคุกเข้าตาราง” ถือเป็นการให้บริการประชาชนต่ำกว่ามาตรฐานของการเป็นข้าราชการที่ดี ขาดความสำนึก อดทน อดกลั้น ขาดสติ กรณีนี้ถือเป็นการผิดวินัยต่อประชาชนและเป็นการผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๕. วินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘๒

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติ คร.ม นโยบายของรัฐบาล และระเบียบแบบแผน

ตัวอย่าง การแก้ไขแบบ ตามระเบียบกำหนดให้ต้องขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาก่อน มิฉะนั้นจะเป็นการผิดระเบียบแม้ว่าสิ่งที่จะกระทำทางราชการจะได้รับผลดีกว่าสัญญาเดิมก็ตาม ในการพิจารณาของ สตง.จะพิจารณาจากการกระทำผิดระเบียบโดยยังไม่สนใจผลว่าเป็นผลดีหรือไม่อย่างไร

- (๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ รักษาประโยชน์ของทางราชการ
- (๕) ต้องอุทิศเวลา ละทิ้ง หรือ ทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ โดย ละทิ้ง คือ ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ และทอดทิ้ง คือ อยู่แต่ไม่สนใจทำงาน
- (๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ
- (๙) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

มาตรา ๘๓

- (๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ตัวอย่าง พนักงานขับรถยนต์นำรถยนต์ของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว
- (๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ ตัวอย่าง ผู้อำนวยการสถานี ยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำรหัสการเบิกจ่ายของตนไปใช้โดยไม่ตรวจสอบ
- (๕) ต้องไม่กระทำการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- (๖) ต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ ในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท

๖. วินัยต่อตนเอง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๒ (๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตนรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตนมิให้เสื่อมเสีย

วินัยอย่างร้ายแรง มีโทษอยู่ ๒ ฐาน คือ ปลดออก และไล่ออก ตามที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๕ ว่าด้วยเรื่องวินัยอย่างร้ายแรง ดังนี้

- (๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบโดยทุจริต
- (๒) ละทิ้ง หรือ ทอดทิ้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นเหตุเสียหายร้ายแรง

ตัวอย่าง

๑. กรณีข้าราชการไม่อยู่เวรแล้วเกิดเหตุลักคอกอมพิวเตอร์และจุดไฟเผาสำนักงาน ซึ่งสามารถคำนวณความเสียหายเป็นจำนวนเงินจำนวนมากได้ กรณีนี้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

๒. กรณีข้าราชการมีหน้าที่เปิดปิดประตูระบายน้ำ แต่มิได้ปิดประตูน้ำตามเวลาที่กำหนดทำให้น้ำท่วมไร่นาชาวบ้านเสียหายซึ่งไม่สามารถคำนวณความเสียหายเป็นจำนวนเงินได้ กรณีนี้ถือว่าบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง

(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเกิน ๑๕ วัน (พนักงานราชการ ๗ วัน) โดยไม่มีเหตุอันสมควร (นับวันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์)

- (๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ตัวอย่าง

๑. การเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงเท็จ ค่าพาหนะเดินทางไปราชการตลอดจนเงินอื่นใดที่ทางราชการให้สิทธิขอเบิกจ่ายได้ เช่น เงินค่าเช่าบ้าน เป็นต้น

๒. การทุจริตในการสอบ หรือการทุจริตในการสอบเพื่อเลื่อนตำแหน่งต่างๆ

๓. การเล่นเกมพนันที่กฎหมายห้าม

๔. การเสพของมึนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ตามปกติ ทำให้ราชการเสียหาย

(๕) คูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

ตัวอย่าง ข้าราชการตำหนิผู้มาติดต่อราชการที่เขียนหนังสือไม่ได้ว่า “โง่เหมือนควาย” กรณีนี้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๖) กระทบความผิดอาญาได้รับโทษจำคุก โดยโทษนั้นเป็นโทษที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วไม่อาจอุทธรณ์หรือฎีกาได้อีกหรือหมดกำหนดอุทธรณ์หรือฎีกาไปแล้ว

ตัวอย่าง เมมาแล้วขับถูกตำรวจจับปรับสารภาพศาลสั่งจำคุก ๔ เดือน สารภาพลดโทษจำคุก ๒ เดือน กรณีนี้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ถ้าศาลตัดสินให้รอการลงโทษทำให้บุคคลนั้นไม่ได้ติดคุกจริง กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๗) ละเว้นหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ เป็นเหตุให้ราชการเสียหายร้ายแรง ซึ่งจะใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการออกคำสั่ง โดยใช้แนวทางการพิจารณาที่ ก.พ. กำหนดไว้ คือ

๑) ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน โดยให้ผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจกำหนดว่าตัวเงินเท่าไรจึงจะกำหนดเป็นความเสียหายร้ายแรง

๒) ไม่สามารถคำนวณเป็นราคาเงินได้ เช่น ภาพพจน์ของราชการเสียหายใหม่ มีผลต่อการบริหารราชการอย่างไร

(๘) ละเว้นการกระทำใดๆ ที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.

โทษของการกระทำผิดวินัย แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

๑. ข้าราชการมีโทษทางวินัย ๕ ขั้น คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก และไล่ออก

๒. พนักงานราชการมีโทษทางวินัย ๕ ขั้น คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินค่าตอบแทน ลดเงินค่าตอบแทน และไล่ออก

๓. ลูกจ้างประจำมีโทษทางวินัย ๕ ขั้น คือภาคทัณฑ์ ตัดค่าจ้าง ลดค่าจ้าง ปลดออก และไล่ออก

โทษทางวินัยข้างต้นแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่แรก โทษทางวินัยไม่ร้ายแรง ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน โดยภาคทัณฑ์เป็นโทษทางวินัยขั้นต่ำสุด การตัดเงินเดือนนั้น กฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ กำหนดการตัดเงินเดือนไว้ที่ร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ได้รับในวันที่ยื่นคำสั่ง และกำหนดเวลาตัดเงินเดือนไว้ ๑ ถึง ๓ เดือน ส่วนการลดเงินเดือนกฎ ก.พ.ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๖ กำหนดการลดเงินเดือนไว้ที่ร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ที่ต้องลดเงินเดือนออกของเงินเดือนที่ได้รับในวันที่ยื่นคำสั่ง กลุ่มที่สอง โทษทางวินัยร้ายแรง ได้แก่ ปลดออกหรือไล่ออก โดยปลดออกยังได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนผู้นั้นลาออกจากราชการ ส่วนไล่ออกจะไม่ได้รับบำเหน็จบำนาญ

สรุป

ข้าราชการที่ดี เก่ง และประสบความสำเร็จ ควรมีหลักประพฤติปฏิบัติ ๓ ครอง ดังนี้

การครองตน หมายถึง ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ หมั่นศึกษาความรู้ในการทำงาน ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อต่อยอด พัฒนาบุคลิกภาพ ไม่ก่อกวน อยู่ในระเบียบวินัย ไม่มั่วสุมอบายมุข มีคุณธรรมจริยธรรม และเมตตาธรรม

การครองคน หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน รัก เคารพ ศรัทธา และให้ความร่วมมือกับผู้บังคับบัญชา มีคุณธรรม เมตตาธรรมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ประสานงานให้การบริการ สะดวก ใสใจกับส่วนราชการอื่น ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป

การครองงาน หมายถึง ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ความรู้ความสามารถ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน ความพากเพียรในการทำงานและผลงานเป็นที่น่าพอใจ และการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนร่วมและประชาชน

หากข้าราชการมีพื้นฐานในการครองตน ครองคน และ ครองงาน ที่ดีแล้วกระบวนการทำงานก็จะประสบความสำเร็จทำให้เกิดความรักความศรัทธากับเพื่อนร่วมงานส่งผลให้เกิดความสามัคคีเกิดแรงบันดาลใจ ความตั้งใจ ความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ การครองตน ครองคน และ ครองงาน หากยึดถือปฏิบัติข้าราชการทุกคนก็จะประสบความสำเร็จ

และหลักของความพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ซึ่งถ่ายทอดผ่านบทสัมภาษณ์ของช่างซ่อมรองเท้าร้าน ก.เปรมศิลป์ ซึ่งมีโอกาสได้ซ่อมฉลองพระบาทของพระองค์และมีความแปลกใจที่พระองค์ท่านเลือกที่จะซ่อมแทนที่จะเปลี่ยนคูใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพอเพียงที่เป็นแบบอย่างที่ดีกับประชาชนทุกคน ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๑ “ทำอะไรรองพอเพียง หมายความว่า ต้องพอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข”

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทราบถึงระเบียบวินัย การรักษาวินัย และโทษทางวินัย เพื่อให้ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี รวมถึงหลักการ ๓ ครองเพื่อนำมาใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข